

सर्गः १०

चतुर्वर्गफलं ज्ञानं कालावस्थाश्चतुर्युगाः चतु
 वर्णमयो लोकस्वतः सर्व्वं चतुर्मुखात् ॥२१॥ अभ्या
 सनिगृहीतेन मनसा हृदयाश्रयं । ज्योतिर्मयं
 विचिन्वन्ति योगिनस्त्वां विमुक्तये ॥ २२ ॥ अजस्य
 गृह्णतो जन्म निरीहस्य हतदिषः । स्वपतो जागरू
 कस्य याथार्थ्यावेद कस्तव ॥ २३ ॥

चतुरिति । चतुर्णां धर्मार्थकाममोक्षाणां वर्गः समूहः फलं
 यस्य तज्ज्ञानं तथा चत्वारि कृतादीनि युगानि यासु ताः काल
 स्यावस्थाः परिमाणं तथा चत्वारो वर्णा ब्राह्मणादयस्तत्प्रचुरो
 लोक एतत्सर्व्वं चतुर्मुखात् ब्रह्मरूपिणस्वतो भवतो जातं ॥२१॥
 अभ्यासेति । योगिनो मनसा विमुक्तये मोक्षाय त्वां विचिन्वन्ति
 ध्यायन्ति किं मनं अभ्यासेन ध्यानप्रयत्नेन निगृहीतेन
 वशीकृतेन किं त्वां हृदयमाश्रयो यस्य तं पुं किं त्वां ज्योति
 र्मयं ज्ञानरूपं ॥ २२ ॥ अजस्येति । अजस्याजन्मनस्तथापि मत्स्या
 दिरूपेण जन्म गृह्णतस्तथानिरीहस्य निश्चेष्टस्य तथापि हतादिषः
 शत्रवो येन तस्य तथा जाग्रतः सर्व्वसाक्षितया नित्यप्रबुद्धस्य
 तथापि स्वपतो योगनिद्रामनुभवतस्तव याथार्थ्यं को वेद
 न कोपि ॥ २३ ॥